

Különfélék.

Felhívás mindazon szaktársakhoz, kik tanulmányaikat a selmeczbányai erdőakadémián az 1884. évben fejezték be. — Szaktársak! Tíz éve már, hogy tanulmányainkat végezve, Selmeczbányát odahagytuk. Bár semmiféle meg egyezés nem jött köztünk létre arra nézve, hogy tíz év elteltével találkozzunk, a szakunkban általánosan ismert összetartás, mely köztünk, mint egy évfolyamban végzettek között, még erősebb kell hogy legyen, indít azon lépésre, hogy felhívjalak benneteket, miszerint az „Országos Erdészeti Egyesület“ ez idei közgyűlésén Besztercebányán minél nagyobb számban megjelenjete, hogy a köztünk, mint akadémiai hallgatók között fennállott baráti viszonyt ezen találkozással újból megszilárdítsuk. A közgyűlés után esetleg átrándulhatnánk Selmeczbányára is. Pécsent, 1894. július 15-én. — Szaktársi üdvözzel Halász Géza, kir. alerdőfelügyelő.

Az „Erd. Lapok“ f. évi V. füzetében leirt ferdejáratu átlaló már egy kis egyszerűsítésen ment keresztül, ugyanis készítették most réz anyacsavar nélkül is, úgy hogy az igazító csavar csak fában előkészített csavaranyában jár, a mi, tekintve e csavar csekély használatát, elégségesnek mutatkozik. Az ily, 80 centiméteres átmérőt még elérő, jó minőségű fából készült átlaló ára „Brandenburg asztalos özvegyénél Selmeczbányán“ 3 frt 80 kr.

Alapszabály-minta vidéki vadásztársulatok számára. Mint folyóiratunk t. olvasói az orsz. erd. egyesület igazgató választmányának június 26-iki üléséről felvett s m. füzetben közölt jegyzőkönyvéből már értesülhettek, a földmivelésügyi ministerium egy alapszabály-mintát küldött egyesületünkhöz azzal a kérelemmel, hogy a minta az

egyesület közlönyében közzétéve, mennél szélesebb körben megismertessék.

Ezt az alapszabály-mintát, melyet a földmivelésügyi ministerium a belügyministeriummal egyetértésben dolgozott ki, az újonnan alakuló vadásztársulatok számára a mult füzetnek különben is nagy terjedelme miatt csak most hozhatjuk a nyilvánosság elé, oly helyet jelölve ki részére, hogy a füzetből ennek megcsonkítása nélkül kivehető s így kényelmesebben használható legyen.

A földmivelésügyi ministeriumnak ezen kiadmánya az érdekelteknek alkalom adtán, mindenesetre jó szolgálatot fog tenni s épen azért a t. olvasók figyelmét a közlés megtörténtére itt is felhivjuk, számitva arra, hogy az alapszabály-mintát az érdekeltekkel, ki-ki a maga körében szintén megismertetni fogják. *(Sylv.)*

Faóriások az 1893. chicagói kiállításon. A washingtoni kormány kiállítási épületének kupolája alatt egy kaliforniai óriás fenyőnek (*Sequoja gigantea*) alsó része volt felállítva, mely átlag 6 *m* vastag, és 8 *m* magas, belül üres és lépcsővel volt ellátva. Belsejébe ajtón lehetett bemenni. Természetesen csak darabokban lehetett oda szállítani. Felállítása 10.500 dollárba, vagyis mintegy 26.000 forintba került. Kaliforniai társai közt voltak még nagyobbak is. Életében 100 *m* magas, és tövénél 8 *m* vastag volt.

Az erdészeti kiállítási épületében volt egy sequoja-deszka, a világ legnagyobb deszkája, melynek hossza 5 *m*, szélessége 4 *m* és vastagsága 1.5 *m* volt. Kiállításának főczélja volt azon gyárnak reklámot csinálni, mely kipoliturozásához az anyagot szolgáltatta. Valóban visszatükrözte a belenézőt. A fa, melyből vágták, 10 *m* vastag volt. Korát 1500 évre becsülték. *(Közli: F. L.)*

Fahéjból szappan. A Quilaja fának héja és gyümölcse összezúzva Délamerikában szappan gyanánt használtatik ruhamosásra. (Közli: *F. L.*)

Az átlalók hibáinak gyakorlati jelentősége. Fekete Lajos erdőakadémiai tanár ur e lapok idei V. füzetében egy ferdejáratu egyvonaszú átlalót ismertet, mely Böhmerle által szerkesztett alakjában a besztercebányai erdőigazgatóság kerületében széleskörű alkalmazásra talál.

Ezen átlaló előnyeként felemlíthető: 1. csekély súlya, mely fűrészrakodókon, a hol napjában 600—800 db. rönkö kerül felvétel alá, vagy nagyobb terjedelmű törzsönkinti állabecsléseknél számot tevő tényező, 2. könnyű járása, 3. az, hogy szárainak széthajlásából eredő hibája egyszerű módon igazítható ki.

Hátrányai ellenben: hogy széles, tompavégű szárai egymasmellé gurított rönkök közé nem tolhatók be eléggé mélyen s hogy huzamosan nedves időben használva a vonasznak oldalirányban való dagadása mégis csak némileg zavarólag hat.

Előnyei közül kivált egyszerű helyesbitése emelendő ki, mint sajátos tulajdonsága ezen szerkezetnek. Ennek gyakorlati jelentőségéről legyen szabad néhány szót mondani.

Ha vizsgálat alá vesszük a rakodókon huzamosabb ideig használt oly átlalókat, melyek helyesbitő készülékkel nem bírnak, akkor, legyenek azok akár fából, akár fémből, kivétel nélkül azt fogjuk észlelni, hogy száraik nem párhuzamosak, hanem széthajlók és a tényleges átmérő gyakran 1—2 *cm*-rel nagyobb a leolvasottnál. Ámde nemcsak az ilyen durva hiba kerülendő, hanem a figyelemre alig méltatott 3 *mm*-nyi hiba is elegendő arra, hogy számos átmérő kelleténél 1 *cm*-rel vékonyabbnak vétessék föl,

ami könnyen megérthető, ha meggondoljuk, hogy a gyakorlatban a centiméter részei nem számíttatnak.

Igy, ha egy átmérő tényleg 29.2 *cm*, és átlalónk 28.9 *cm*-t mutat, máris 1 *cm*-rel kevesebb jegyeztetik fel.

Ez pedig a köbtartalomban érezhető különbséget okoz. Minél vastagabb törzsnél marad el 1 *cm* az átmérőből, annál nagyobb a veszteség a köbtartalomban. Ha pl. 5 *m* hosszú rönköket felső átmérő szerint, mint csonka kúpokat, köböznük :

14 <i>cm</i> vastagságnál	---	---	---	---	---	0.01 <i>m</i> ³
20 " "	---	---	---	---	---	0.02 "
30 " "	---	---	---	---	---	0.03 "
40—50 " "	---	---	---	---	---	0.04 "
60—70 " "	---	---	---	---	---	0.05 "
80 " "	---	---	---	---	---	0.06 "
90—100 " "	---	---	---	---	---	0.08 "

a veszteség.

Vegyünk szemügyre egy határozott esetet. Adassék át egy fűrésztelepen évente 30000 *m*³, mint rönkö; a rönkök átlagos hosszát tegyük 5 *m*-re, az átlagos felső átmérőt 33 *cm*-re, akkor egy rönkö átlag 0.5 *m*³ köbtartalommal bír, összesen pedig 30000 : 0.5 = 60000 rönkö méretik meg. Ha ezek közül csak 20000-nél támadna fennemlített módon 1 *cm*-nyi hiba az átmérőben, akkor az összes köbtartalomveszteség 20000 : 0.03 = 600 *m*³, ami, ha 1 *m*³ ára pl. 3 *frt*, pénzben kifejezve 1800 *frt* veszteséget jelent.

Helyenkint egyéb körülmények miatt még nő az ilyen eredetű pénzveszteség. Ha pl. több vastagsági osztály van különböző egységárákkal, akkor hibás mérés következtében számos, a vastagsági osztályokat elhatároló átmérőhöz közel álló vastagsággal bíró törzs a vékonyabb méretű

fához soroztatik és ezért tetemesen kisebb egységgel számítottak, mint valódi átmérője szerint történnie kellene.

Minthogy tehát az átlaló szárainak teljes párhuzamossága oly fontos körülmény, mely végeredményében az erdőbirtokos jövedelmére is kihalt, egyéb előnyeitől eltekintve már azért is felette gyakorlatiasnak kell mondanuk a Böhmerle-féle átlalót és nemkülönben Fekete akad. tanár ur által módosított alakját, mert egyszerű módon, egy csavarfordítással helyesbithető. (Közli: *Bund K.*)

Három vagy négyélű horonynyomó. Erdőtenyésztési tankönyveink a vetőkertek tárgyalásánál a három és négy élű horonynyomóléczet rendszeren megkülönböztetés nélkül mint jól használhatót szokták felemlíteni. Tényleg azonban apró magvaknál, mint a milyen a jelenleg tulnyomóan tenyésztett fenyőféléké is, a csemeteanyag minőségére lényeges befolyással van az, vajjon ékalaku keresztmetszettel bíró avagy lapos horonyba vetik-e a magot.

A veténykertből származó jó csemetétől, legyen az akár a szabadba való kiütetésre, akár átiskolázásra szánva, megkivánjuk, hogy zömök, megfásodott szárral, mindenirányban kifejlődött ép zöld színű ágazattal és dusan ugyancsak mindenfelé szétágazó inkább bokros, mint nyult gyökérszettel birjon.

Az ily fejlődés, mely ültetéseink sikerének biztosítása érdekében igen kívánatos, természetesen megköveteli azt, hogy a csemete átültetéséig a kellő nőtérrel birjon és szabadon fejleszthesse ugy földalatti, mint földfeletti részét.

Ha már most a vetőágyban háromélű léczcel készítünk ékalaku hornyot, ennek alján a magvak, még ha egyébként a csiraképességhez arányítottan az egy horonyba való helyes mennyiséget is szórjuk beléje, a ferde oldalfalakon lefutva összegyűlnek, többszörösen egy-

másfelé helyezkednek s a csemeték kefeszerű sűrű állásban megszólván egyvonalból nőnek ki egymást kölcsönösen gátolva a növekvésben.

Ennek következménye az, hogy a gyökérzet nem bokrosodhatik el, hanem egymásba kuszáltan, vékony, könnyen szakadó fonalakban törekszik lefelé. Tápszívó hajszálgyökér alig van.

A szár az első évben visszamarad növésben s csak a második és harmadik évben növeszt az elpazarolt maghoz képest igen kevés erőteljesebb (kivált szélső) egyed nyurga, hosszura nyult, csak fönn ágasodó, hiányosan megfásodott szárat.

Az ilyen csemeték jó része selejtes és a szabadba kiültetve kevés sikert ígér. Bár átiskolázásra, a mig 1—2 évesnél nem idősebb, még alkalmas lehet.

A kiemelés után az összefont gyökerek végzetes megsértésük nélkül nehezen választhatók szét, az elültetésnél pedig a hosszura nyult gyökér (mely a lucznál is szinte karógyökér kinézésű) bajosan helyezhető el természetes helyzetbe az ültető gödörben. A kölcsönös védelemhez szokott, tövén puha felbőrrel biró szár nem bírja el a szabadba helyezést, hanem csakhamar kiszárad, ha csak tuskó vagy egyéb védő (árnyaló) tárgy északi vagy keleti oldalára nem jut.

Mezőgazdasági köztes használat alá vett területen a gabnaszemek elvetése után ültetett ily nyurga csemete tapasztalásom szerint kivész, mielőtt a gabna kikelne és árnyékot adna.

Mindezek a hátrányok annál inkább fokozódnak, minél idősebbre neveljük azokat a csemetéket, melyek ékalaku horonynyomó lécz után vetett magokból keltek.

A lapos horonyok előnyösebbek, kivált ha a vetés

sem történik kelleténél sűrűbben, mert így a kikelt csemeték 1—2 éves korukig teljesen akadálytalanul fejlődhetnek.

Két évesnél idősebb korig átiskolázás nélkül a lassan növő lucz fenyőt sem tanácsos nevelni még széles horonyban sem, mert tultömött állásba jut s legfeljebb akkor maradhat 3 sőt 4 éves koráig eredeti helyén, ha a mag rosasága, vagy más ok miatt tulságos ritka lett a vetés, végül ha oly zord fekvésű a vetőkert vagy anynyira gyenge a talaja, hogy a 2 éves csemete még nem elég erős a kiültetésre.

Bizonyára sok ültetés csekély sikere jórészt annak tulajdonítható, hogy a csemeték tultömött sorokban nőttek fel.

Változások az erdészeti szolgálat körében. A földmivelésügyi m. kir. ministerium ideiglenes vezetésével megbízott honvédelmi minister a következő erdőtiszteket nevezte ki:

I. A kincstári és községi erdőket kezelő személyzet létszámában:

Erdőmesterekké következő ellenörködő főerdészeket: Kelemen Mártont a kolozsvári erdőigazgatóságához, Pirkner Ernőt a gödöllői erdőhivatalhoz.

Központi főerdészsze: Schmidt Károly erdészt a földmivelési ministerium erdészeti osztályába.

Kezelő főerdészekké a következő erdészeket: Horváth Bélát a kolozsvári erdőigazgatóságához, Rappensberger Andort a váczy erdőgondnoksághoz.

Erdészekké a következő erdészjelölteket: Anka Dömét a soóvári erdőhivatalhoz, Dragán Gyulát a bustyaházai erdőhivatalhoz, Kostenszky Bélát a máramaros-

szigeti erdőigazgatóságához, Fekete Ferenczet a kolozsvári erdőigazgatóságához, Kallivoda Andort az aranyosmaróthi erdőgondnokságához, Polgárdi Bélát a losonczyi erdőgondnokságához, Gegesi Kiss Ernőt a marosvásárhelyi erdőgondnokságához, Szádeczky Miklóst az orsovai erdőhivatalhoz, Szabó Ferenczet a lipótújvári főerdőhivatalhoz.

Erdészjelöltékké a következő I. oszt. m. kir. erdőgyakornokokat: Masztics Ádámot a lipótújvári főerdőhivatalhoz, Kovács Pált a sepsi-szt.-györgyi erdőhivatalhoz, Bartha Ábelt a beszterczei erdőigazgatóságához, Szvaty Bélát a zalaegerszegi erdőhivatalhoz, Tichy Kálmánt és Nyúl Sándort a máramaros-szigeti erdőigazgatóságához, Várjon Gézát a zsarnóczai erdőhivatalhoz, Almássy Istvánt a sepsi-szt.-györgyi erdőhivatalhoz és Tóth Miklós erdőszámtisztet a csikszeredai erdőhivatalhoz.

II. oszt. erdőgyakornokokká a következő végzett erdőakadémiai hallgatókat, illetve okleveles erdészeket: Béky Albertet a szászsebesi erdőhivatalhoz, de Pottere Gerardot a beszterczebányai erdőigazgatóságához, Ressel Istvánt a bustyaházai erdőhivatalhoz, Hajdu Dezsőt a gödöllői erdőhivatalhoz, Heim Jánost az apatini erdőhivatalhoz, Vaitzik Edét a beszterczebányai erdőigazgatóságához, Kacsanovszky Józsefet az orsovai erdőhivatalhoz, Biloveszky Bélát a szászsebesi erdőhivatalhoz, Kirkorovits Imrét az ungvári erdőgondnokságához, Tóth Józsefet az aradi erdőgondnokságához.

II. A horvát-szlavonországi erdőt kezelő személyzet létszámában:

Erdőmesterré: Czerniczky Károly ellenörködő főerdészt az otočáci erdőhivatalhoz.

Ellenőrző főerdészsé: Krausz Gusztáv kezelő főerdészt a zágrábi erdőigazgatósághoz.

Kezelő főerdészekké a következő erdészeket: Czeisberger Ernőt a zágrábi erdőigazgatósághoz, Kozarác Józsefet a vinkovcei főerdőhivatalhoz, Nagy Vinczét az otocsácsi erdőhivatalhoz.

Erdészekké a következő erdészjelölteket: Pászthy Ferenczet és Simatovič Jánost az otocsácsi erdőhivatalhoz, Kundrať Emilt a zágrábi erdőigazgatósághoz, Márton Györgyöt és Reschner Rezsőt az otocsácsi erdőhivatalhoz, Morvay Gyulát és Mariányi Jánost a zágrábi erdőigazgatósághoz.

Erdészjelöltekké a következő I. oszt. erdőgyakornokokat: Vuković Pétert a zágrábi erdőigazgatósághoz, Sóska Gyulát a vinkovcei főerdőhivatalhoz, Nyitray Ottót és Neviczky Miklós okl. erdészt a zágrábi erdőigazgatósághoz.

II. oszt. erdőgyakornokokká a következő végzett erdőakadémiai hallgatókat, illetve okleveles erdészeket: Stromszky Lászlót a zágrábi erdőigazgatósághoz, Urbánszky Istvánt és Melcsiczky Pált az otočáci erdőhivatalhoz, Répászky Istvánt a zágrábi erdőigazgatósághoz, Steller Edét és Péterman Keresztélyt a vinkovcei főerdőhivatalhoz, Szeleczky Jánost a zágrábi erdőigazgatósághoz.

III. Az állami erdőfelügyeleti személyzet létszámában:

I. oszt. alerdőfelügyelőkké a következő II. oszt. alerdőfelügyelőket: Laukó Sándort a besztercebányai, Halász Gézát a pécsi, Sziklay Emilt a nagyszebeni erdőfelügyelőséghez.

III. oszt. alerdőfelügyelővé: Kögl Árpád erdészt a szombathelyi erdőfelügyelőséghez.

IV. Az állami erdőszámvevőség létszámában:

Erdőszámellenőrré: Balogh Miklós erdőszámtisztet a soóvári erdőhivatalhoz.

Erdőszámtisztté: Braila Illés vagyonközségi erdőszámtisztet a lugosi erdőigazgatósághoz.

Egyesületi hirdetések.

Az „Erdőhasználatlan“ kézikönyvének Szécsi Zsigmond m. kir. erdőtanácsos, erdőakadémiai tanár által átdolgozott s bővített II. kiadásának ára épugy, mint az I. köteté volt, az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 6 frt, nem tagok részére pedig 8 frt. Megrendelhető postautalványon vagy pedig utánvétellel való küldésre egyszerű levelezőlapon is az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál. (Budapestben, V., Alkotmány-utca 10. sz.)

Az **„Erdészeti Zsebnaptár“** új évfolyama (1894. évi XIII. évfolyam) még kapható. Megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál és legzélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi árakon felül példányonkint 15 kral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az Erdészeti Rendeleték Tára 1880—84. évi IV—I. évfolyamának harmadik kiadása már kikerült a sajtó alól. Ennélfogva felkérjük mindazokat, a kik a kérdéses művet megszerezni óhajtják, szíveskedjenek ebbeli óhajukat a titkári hivattalal közölni. A mű ára tagok részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

„Erdészeti növénytan“ című, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok